

Nro. 52.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Kedden Décembernek 28-ik napján
1802-ik esztendőben.*

B é t s

Tegnap előtt, úgymint Sz. István napján, a régi bévett szokás szerént, nagy pompával ment Fels. Urunk a' Sz. István templomába, két kedves testvérjeinek, úgymint, *Antal és János K.* Fő herczegeknak társaságában. Azon gála hintó előtt, mellyben Ő Cs. Kir. Felsége két testvérjeivel egyetemben a' Császári várból a' nevezett templomba ment, egynéhány Kamarás urak lovaglottak, a' kik közt két Magy. Magnas is volt igen beises nemzeti köntösben felöltözve. — A' hintót a' Császári Kir. testörző nemes Magyar és Német seregek is lóháton követték. — A' szent misének végződése után hasonló pompával tért

F f f

Ö Csász. Kir. Felsége Császári lakó rezidentiájába vissza.

A' Velentzei Pátriárkának, *Flangini* Kardinálisnak, a' ki tudniillik a' nem régiben született fő herczeget, a' mint mi is meg irtuk, megkeresztelte, egy igen betses keresztet és gyűrűt küldött Feldmarfal Károly Fő herczeg, mint a' született Istetsemőnek kereszt atya ajándékba.

Magyar Ország.

A' Pesti Királyi fő Oskolának egyik érdemes tagját, Titt. *Markovics Antal* Urat, a' törvényes tudományoknak Doctorát, és az egyházi törvényeknek rendes és közönséges Tanitóját, sok és szembe tűnő érdemeire való tekintetből, Kir. Tanátsoffa tenni méltoztatott Fels. Urunk.

Néhái *Stáhly György* Urnak, ugyan azon Kir. fő Oskolában, a' Chirurgia, és Bába mesterség közönséges Tanitójának halála után, azon tanító szék, az a' mellé ragasztódott 1200 forintból álló fizetéssel együtt, üressen hagyatván, a' Fels. Kir. helytartó Tanátsnak 16-ik Novembere meg határozása szerént, annak megnyerése végett, a' jövő 1803-ik esztendőben, Pünköst havának első napján Concursus fog Pesten tartatódni, a' mellyre minden magokat jól értő, azon tudományokban illendőképen jártas és költes férfiak meg jelenhetnek ha tettik, 's bé nyújthatyák az oda való Medica Facultásnak az eránt való memorialisaikat.

Olasz Ország.

Genuából Dec. 6-ik napján. Hosszas politika hánykódásaink után, végtére nekünk is állandó Constitúciónk van már, melly szerént a' Kormányzéknek feje a' *Doge*, a' ki a' *Senatus*

által választatik azon hivatalra, melyet ha nem-
ha újabban választódik, hat esztendőnél tovább
nem viselhet, e' mellett, 40 esztendősen felül-
valónak kell nékie lenni — A' Senatus 30 sze-
mélyből fog állani, és 30 esztendőn alól senki
sem érheti el ezen méltóságot. — Hat esz-
tendő el telése után, ezeknek is ki kell vis-
selt hivatallyokból lépni, 's másoknak helyet
adni; minden törvényes polgár lehet Senátor,
ellenben senkinek sem szabad többé nemesi jus-
sal élni.

Rómából Decemb. 7-ik napján. Még most is
igen friss emlékezetben van a' nállunk, hogy a'
Frantziák Olaszországban lett első bé routá-
bokkor, a' bútsújárásokról híres Lorettóban ta-
láltatott kintset mind el ragadozták, nemcsak,
hanem a' tsuda tévő Sz. Mária képét is Párisba
küldötték, 's mind addig ott tartóztatták, miglen
Bonaparte a' kormányt kezére vévén, a' most
uralkodó Sz. Pápának VII. Piusnak azt vissza
küldötte volna. Azon időről fogva, a' maga ud-
vari kápólnájába tartotta azt Ő Szentsége. Ha-
nem mostanában ismét Lorettóba küldötte azt,
minekutánna negyed napig közönséges helyre ki-
tétetvén Rómában, minden jókereszténynek sza-
bad volt azt látni és tisztelni.

Helvétziai Respublika.

A' Párisban lévő Helvétziai deputatusok,
közül ki nevezett személyek e' folyó hólnapnak
10-ikén conferentziára hivattatván, Senator *Bar-
thelémy* el olvasta előttök azon irást, mellyet a'
Helvétziai Constitutiónak jövendőbéli alkotmá-
nyáról, az első Conzul nékie küldött. A' többi
közt illy kifejezésekkel élt ez a' nagy ember:
„Helvétziának kétséges ki menetelű környülállá-
sai azt kívánnyák, úgymond ő, hogy minden ré-

szen lévők félre tegyék indulatoskodásokat. Azon maga le kötelezését, melly szerént azt igirte vala az első Conzul, hogy Helvétziának meg háborítatott tsendességet vissza fogja helyheztetni, bé tellyesíteni igyekezik, és nagy bizodalommal vagyon az eránt, hogy ezen munkában a' deputatufok is segítségére lesznek ő néki. Önön maga a' természet is foederativus, az az, öszve szövetekezett Statuffá tette Helvétziát. — Az időnek sok változásokkal öszve kaptolt környülállásai suveranus, az az, mástól nem függő és jobbagy népeket tettek egymás mellé. Sok familiákban tsupa democratica vólt az igazgatás formája. E' kettőnek egymás mellett meg állani tellyes lehetetlenség. Az időnek jelenvaló környülállásai kiváltképen való módon három fő dolgot kívánnak, elsőben, hogy minden Helvétziai Kántonok egyenlő jussokkal birjanak; hogy minden familiák mások felettvaló praerogativajokról, lemondjanak és hogy mindenik Kántonnak foederativa alkotmánya légyen. — Lehetetlen, hogy mindenik Kántonnak egy formájú légyen a' financiája, hadi állapotja, és kormányozásának módja. Még eddig soha sem vólt ármadiája, és követeket sem tartott a' külfő udvaroknál. Az egy részre való sem hajlásra, a' kereskedésre, és az okos gazdálkodásra leg nagyobb szüksége van azon Statusnak. Egy résznek sem kell ott a' a' másikon diadalmat venni. Köteleffégében áll az a' Frantzia Kormányzéknek, hogy semmi ellenséges alkotmányt ne engedjen Helvétziában fel állitódni. A' deputatufoknak minden magános planumjaikat örömeft meg fogja az első Conzul halgatni."

Azok a' Párisban lévő Helvétziai deputatufok, a' kikre az új Constitutionnak ki dolgozása bizatódott, úgymint, *Rüttimann*, *Müller*, *Friedberg*, *d'Affry*, *Reinhard* és *Kuhn*, mindnyájan a' democratica igazgatás formájához ragaszkodott

emberek. — *Mülinen* igen híres Bernai Patri-
ciust is Párisba hivatta a' külfő dolgokra ügye-
lő Franczia minister polgár *Talleyrand*, olly vég-
gel, hogy annak, mint igen derék, egyenes szí-
vű, és semmi részre nem hajló férfiúnak tanatsá-
val is élhessen a' Helvétziai új Constitutiónak ki-
készítésében.

A' Párisi közönséges levelek azt beszélik,
hogy a' Friburgi Kántoanok deputatusa Gróf
d'Affry, és a' Bazeli deputatus *Sarrazin* ebédre
hivattak a' Fr. első Consulhoz. — Egy Párisban
lévő Helvétziai deputatus egy kis könyvetskét irt
vólna ottan, mellyet három részre osztott fel; az
elsőben azt írja le rövideden, mi vólt Helvétzia
ennekelőtte; a' *másodikban* miben állyon mostani
állapata; a' *harmadikban* pedig minéműnek kel-
lene annak lenni. Midőn ő ezen munkáját egy nagy
embernek bé mutatta vólna, ez illy rövideden,
de fontossan válaszolt néki: *Nem szükség, úgy-
mond, e' tárgyról sokat írni és szólni, akármi
lett legyen ez előtt Helvetzia, annak most kevés
haszna van; miben legyen jelenvaló állapotja azt
kiki eléggé láthattya; miképen fog ennekutánna
lenni, azt rövid idő múlva meg fogják néki mon-
dani.*

Nagy Britannia.

A' 3-ik Decemberi Londeni közönséges leve-
lek szerént, parantsolatot adott az eránt ki a'
kormányzék, hogy a' Gibraltári és Máltai An-
glus katona őrizetek egynéhány ezer emberrel
őregbiteffenek. A' tengeri dolgokra ügyelő Hiva-
talban rendkívül való foglalatosság tapasztaltik.
— A' Grenville részben lévő parlamentalis tagok
a' Pitth exminister pártján lévőkkel meg békel-
tek, melly nem várt történetnek bizonyossan fon-
tos következései fognak lenni.

A' Portsmouthi kikötő helyben lévő szorgalmatos készülétek is olly formák, mintha nem sokára el kezdődne a' tengeri hadakozás. Azok a' hadakozó hajók, a' mellyek kevés idővel ennekelötte hadi készüléteikből ki vetkeztettek, ismét fel fegyverkeztetnek, hajós legények verbuáltatnak, a' szabadsággal honnyaikba ment tisztek vissza hivatnak, egy szóval, minden készülétek azt jelentik, hogy újobban vérrel fog a' tenger vize meg festődni. — Az Angliai Admirálitásnak mostani derék előülője Lord *St. Vincent* Angliának minden nevezetesebb kikötő helyeit bé járta, a' tengeri szolgálatnak minden ágát bogát szorosan meg vizsgálta, és sok káros vissza éleséket, tsalárdságokat, a' mellyeket tudniüllik valamiat az alsóbb — úgy a' felsőbb rangú tisztviselők eddig gyakorlottak, fel fedezett, 's el törölt.

Londonból December 1-ső napján. A' tehát himlő bé óltatásnak jóltévő következései, nemtsak itt, nemtsak egész Angliában, hanem minden Európai birodalmakban, sőt e' világ egyéb részeiben is, nyilvánfágossan tapasztaltattak, és annak az érdemes hazánkfiának, a' ki ezen áldott találmányt ki nyilatkoztatta, és sok ezer probatétélei által meg erőstitette, örök áldásban fog a' neve maradni. Ellenben a' *Maylandban* talált, és Frantzia Országban is bé vevődött Galvanismusnak szerentséje nem olly nagy. Éleinte olly bizodalomban vólt ez eránt is a' tudós világ, hogy az által a' siketléget, vakságot, 's több e' féle emberi nemzetet rongáló nyavalyákat meg lehesen gyógyítani. Imitt amott tapasztaltatott is annak hasznos következése, de sokkal több példák mutattyák azt, hogy a' galvanizált személyek nemtsak meg nem szabadúttak halló és látó tehetségeiknek nyavalyaitól, sőt a' galvanizálás után kevesebbet hallanak és látnak mint an-

nakelötte. Azomban annak használó erejét egy általjában tagadni nagy oktalanság volna; idővel ez a' talalmány is vitetődhetik azon tökéletességre, a' mellyre a' tehén himlővel való bé óltás már ekkorig is fel lépett, kíváltképen hogyha annak hathatós erejét közelebb emérhetik, 's bizonyosabb regulák közzé szorithattyák a' természet vizsgáló böltsék.

Parlamentális Dolgok.

Lord Grenvillének azon beszédje, mellyet az Alsó Parlamentumnak Decemb. 2-ik napján tartott gyűlésében a' mostani ministerek el en mondot, és a' mellyet a' közelebb múlt posta napon költ Magy. Kurir darabjának utolsó napján Erd. Olvasóinkal mi is, de igen summásan közlöttünk, maga valóságában ekképen vagyon:

„Minister Addington úgymond, 50 ezer matrozokat kíván az Alsó Parlamentumtól, de miért, mi végre, mitsoda indító okokból, ki nem jelenti. Halhatatlan, és a Parlamentum jussait fellette nagyon sértegető tselekedet ez. Még ekkorig mindenkor az a' reménység taplált engemet, hogy a' Királyi ministerek világosan, szabadossan, és mint Anglusokhoz illik, egyenesen ki fogják magokat nyilatkoztatni. De nagyon még tsalatkoztam reménységemben, ök még most is az allandóság és álhatatlanság közt ténorognak, és tettető 's homályos szókkal mázgollyák titkos fel tétéleiket. — Tehát újokban azt tudakozom tőlök, veszedelemben forgunké, vagy elegendők vagyunk e' annak el háritására? Továbbá azt mondom, tengeri erőnket 50000 matrozal szaporítani békesség idején nem szükség a' haborúnak el kezdésére pedig tsekélység; mit akar tehát a' minister azokkal? mire fogja ő azokat fordítani. Elsőben, is tekintsük meg az Európai tengeri Ha-

talmasságoknak erejeket. Még ekkorig nagy hajlandóságot mutatott a' Frantzia Respublika eránt az Orosz Birodalom, de bizonyos okokra nézve reményleni lehet azt, hogy változást fog ez az alkotmány szenvedni. — Hollandia minden erejét arra fordította, hogy előbbeni tengeri erejét vissza állíthassa — Ennél is keményebben erőlködik Franciaország maga tengeri hatalmának öregbítésén, és minden Európai Hatalmasságoknak tengeri erejek tőle függőnek. Mert nem a' Frantzia Kormányzék vezérlése után halgatnak e' Portugallia és Spanyol Országok? — A' hova az lábait bé teszi, onnan mindjárt ki szorítatik Anglia — Valami szemének szájának tettzik, ezen költött szin alatt, hogy ő békességet akar a' nemzeteknek adni, 's őket szerecsényekké tenni kívánja, mind el foglalja — A' közép Tengerben is ő már az uralkodó, egyedül a' Málta szigete van még most mellettünk, 's ohajtanám, hogy Anglia mind ezt, mind azokat az erősségeket, a' melyeket az Ammiensi békesség meg határozása szerint előbbi birtokosaiknak vissza adni kellene, tovább is megtarthassa. Frantzia Országának azon békesség meg készülésétől fogva való viselete, és a' józan politica is erre bírnak bennünket. — Napkeleti 's napnyugoti Indiában ennél is szomorúbbak reánk nézve a' ki nézések. — Számos hadi népet küldött a' Frantzia Kormányzék St. Domingóba — Lovisianát is magáévá tette, és balgatag miniszterjeink is által engedték a' Martinique szigetet. — Kevés idő múltán ott is hozzá kezd Franciaország a' térítéshez, onnan is apostolokat fog a' szomszéd szigetekbe küldeni. — Angliának illy szerecsénytelen fekvése közt, akarki is könnyen reá áll az 50 ezer matrozoknak megígirésére. Hanem újobban azt kívánom, mondják meg a' miniszterek igazán, hová és kiellen kívánják azokat fordítani."

Mindezeket tsendessen el halgatván minister *Addington*, végtére így szóllott: „Az Ammiensi békekességnek tökéletességre lett menetele után, 30 ezer matrózt akartam szolgálatban meg hagyni, de most, Európa jelenvaló környül állásaira nézve kéntelen vagyok 50000 - et kívánni, és néhány napok múlván a' hadi dolgokra ügyelő hivatalnak titoknokja, azon számos hadi seregnek la'stromát is, mellyet szolgálatban meg hagyni kívánunk, szeme eleibe fogja a' Parlamentumnak terjeszteni. Illy számos hadi és hajó seregeknek készen való tartását a' békekesség idején is szükségesnek lenni tartjuk, kiváltképen azért, hogy annak gyümöitseivel annál hosszabban, 's aenál bator-ságosabban élhessen nemzetünk. Hogy maga tengeri erejét Hollandia öregbiteni kívánnya, azon tsudáلكozni nem lehet, mivel az Ammiensi békes-séges alkudozás elatt 16 linea hajójánál több nem vólt. — Kétség kívül, mind ez, mind a' Spanyol flotta öfzve fognák magokat, ha ujobban háború lenni találna, a' Frantzia flottával kaptsolni.

De nagyon meg tsalatkozik a' tilztelt úr (t. i. *Granville*) ha az Orosz, Svéciai és Dániai flottákról is hasonlóképen gondolkozik. — A' közép tengeréről jött hírek felette való módon nagyítódnak, és minden fundamentum nélkül szükölködnek. Admiral *Bickerton*, a' ki 10 hadakozó hajót commandiroz a' Közép Tengerben, nekem olly tudósítást küldött mostanában, melly szerént öt ki evezhető hajók állanak a' Tulóni kikötő helyben készen, a' Kartagénai kikötő helyben pedig annál is kevesebb. Ezek azok a' vezedelmek, a' melyektől Angliának azon oldalról tartani lehetne. Az utólsó háború tüzének ki ütése előtt Fr. Országának 105, Spanyol Országának 79, Hollandiának 27 linea hajói állottak készen. Ez a' 200 evezőből álló flotta 123 - ra szállott alabb; en-

nél is kevesebb az ő fregattáiknak a' száma. Ellenben minékünk most is 192 linea hajóink, 209 fregátjaink, 129 salupjaink, 243 kisebb rangú hadakozó hajóink, és így mind öszve 773 evező hajóink vannak készen. Hogyha ma vagy hólnap ismét el kezdődne a' háború, olly bőségs intézeteket tett az Admirális fő igazgatója, hogy 4 hetek el forgása alatt, 50 linea hajók, főt ha a' szükség 's környülállások kívánnák, többek is ki repülhetnének kikötő helyeinkből. Mi ugyan békeféget kívánunk, de ha a' hadakozás szükséges lézen, egész bátorsággal fogunk az ellenség ellen menni. Ezen okokra nézve kívánunk mi 50 ezer matrózokat."

Sir *Sidney Smith*, a' ki sok jeles haditetteiről esméretes már előttünk, a' jelenvaló hólnap 2-ikán tartott Alsó Parlamentalis gyűlésben, illy foglalató beszédet mondott: Én igen hajlandónak tapasztalom most Fr. Országot a' békefégre. A' jelenvaló kormányszékek tagjai többnre magok is katonák lévén, jól esméri a' háborúnak rettenő mivóltát. De hasonló Francia Ország a' szelveszes tengerhez, mellyenn mint valamelly teatrumon gyakorta és hirtelen szoktak a' politikai játékok változni. E' mellett még most is azon török a' Frantziák elméjeket, miként lehetne Angliába kiszállani. Hogyha Frantzia Ország 28 millió lakosai közül csak 400 ezer ember válalkozna is olyan ki, a' ki az Angliába való ki szállást meg próbálni mérészlene, nem kevés munkát és gondot okozna minékünk, ambár még vagyok arról győződve, hogy valameddig olly számos leszen a' mi tengeri erőnk, mint most, addig semmi okunk nem lehet a' veszedelemtől való félelemre. Az egész dolog ettől függ, 's erre magam is mindenkör örömeft voksolok, hogy nem kell a' pénznek kedvezni. Ennekelőtte, mig még régi határai

közzé vólt Frantzia Ország szorittatva, soha sem vóltam az Országunkba való ki szállásokról szorgalmatos. — A' canálisban (az az, a' Frantzia és Anglia Ország közt fekvő szoros tengerben) lévő Frantzia kikötő helyek mind aprók, és a' Havre de Gracei kikötő helyben sem férhet 60 hajónál több meg. Illyen módon könnyű vólt a' mi hadakozó hajóinknak az azokban vólt apró Franczia hajókat, mihelyt a' tágas tengerre ki repültek, ölzve rontani, De a' mióta több kikötő helyeket, nevezetessen a' Hollandiához tartozókat is szerzettek a' Canalisban magoknak a' Frantziák, azóltá nagyon meg változott a' dolgoknak mivóltá. Hollandiából könnyen által lehet egy éjjel Angliába jönni; én magam is próbáltam e' dolgot. Hollandiának hadakozó hajói minékünk keveset árthatnak, azokat egymás után mind el raboljuk, 's azokkal tengeri hatalmunkat annál inkább öregbittyük; de hogy most a' Frantziák birtokában vagynak a' Hollandus kikötő helyek, azt már szunnyadozó szemekkel el nem nézhettyük, kiváltképen azért, mivel igen könnyen által lehet azokból Angliába evezni. Hogyha hirtelen való változás esne a' Frantzia Kormány-székbén — hogyha azon Országban egy olly második Brutus támadna, a' ki tudniillik az első Konzult életétől meg fozzthatná, mivel mindenkor irtodztam az illyetén történetektől, az arról való gondolkozás is fel borzaszt engemet, hogyha, mondom, e' meg történne, könnyen meg próbálhatnák a' Frantziák az Angliába való ki szállást, a' melly ha szinte szerentsétlen lenne is, de még is sok bajt és kárt okozhatna minékünk. A' Hollandiai kikötő helyekből, a' mint már fellyebb meg mondtam, könnyen által lehetne egy éjjel Angliába jönni. Ezen 's több illy elmélkedések könnyen arra bírhatnak bennünket, hogy mi min-

denkor jó lábon és készen tartsuk a' mi tengeri erőnket. "

Jegyzés. Sidney Smitnek ezen beszédje, sőt a' több Parlamentalis vetélkedések is szórúl szóra bé vannak a' Frantzia officialis újság levelekbe, a' Monitörbe iktatva. Ez a' Frantzia közönséges újság levél, még azokat a' marczonegő beszédet is minden részre való hajlás nélkül elő szokta adni, a' mellyek az Angliai Parlamentalis gyűlésekben, a' Frantzia Kormányfők ellen mondatnak. — Ez a' hires Anglus hajós Kapitány *Sidney Smith* az utolsó Frantziák ellen vívelt háborúban sokszor, és derekasan meg különböztette önnön magát. Ő vólt az, a' ki az Anglusoknak Tuloni kikötő helyből lett ki költözéseknek alkalmátosságával, az ott vólt Frantzia flottát meg égettette; ő a' ki az annakutánna következett elztendőben, egy fregaton a' Frantzia tengeri partok előtt fel 's alá járkálván el fogatott, 's a' Tempeli tömlöczbe tsukatott, de a' honnan egy *Philippeau* nevezetű Frantzia emigrans által tsudállatos módon ki szabadittatott. — Ő vólt az, a' ki Syriában, a' Bonapartétól ostromoltatott Jean St. Acrei erőfféget ditsőffégesen védelmezte, és meg is tartotta. Arra való nézve könnyen hitelt lehet nékie, mint nagy tapasztalású tengeri tisztnek, abban adni, hogy nem lehetetlen vólna az ellenségnek Angliába ki szállani.

Londonból Decemb. 4 = dik napján. A' Felső Parlamentumnak tegnapi napon tartott gyűlésében, igen fontos dolgot adott Gróf *Moirá* elő: „Lehetetlen, *úgymond*, a' Parlamentumnak azt bé húnnyt szemekkel el nézni, hogy a' napkeleti Indiai kereskedő társaság, egy időről a' máfikra mind több több tartományokat foglal el Asiában. Nem régiben is Karnatik szerentsétlen

herczeget fosztotta meg ösi örökségeitől. Szüntelen a' Frantzia Ország utállatos fősvénysége ellen beszélnek Parlamentjaink, szüntelen azt hányják annak szemére, hogy minden körülötte lévő szomszéd tartományokat el akar nyomni, azomban mi el felejtjük azt, hogy a' napkeleti Indiai kereskedő társaságnak telhetetlen fősvénysége miatt, az egész Anglus nemzet utalátossá leszen e' világ előtt. Arra való nézve azt kívánom, hogy azok az irások, a' mellyeket a' nevezett kereskedő társaság 1797-ik esztendőnek első napjától fogva, 1800-ik esztendő kezdetéig Asiai birtokaiba küldött, terjesztessenek párban a' Parlamentum eleibe. — Gr Moirának ezen projectuma sok pártfogokat kapván, mingyárt helybe hagyatódott. —

Londonból Decemb. 8: ik napján. Tegnap az úgy nevezett *Whigs - Klub*, az az, a' nemzet jussainak és szabadságának védelmező gyülekezete, fényes gyüllést tartott a' Korona tzimmerü vendégfogadóban, mellyben Lord Ruffel viselte az előülői hivatalt. — A' gyüllést követett vendégségben, leg elsőben is ő ivott a' Fox úr egességeért, kinek mások is nagy öröm kiáltás közt követték példáját. Azután egy szép óratiót mondott a' népnek ez a' bálványa, mellynek a' következők voltak a' nevezetesebb kifejezései:

„*Uraim!* Jól tudják azt Kigyelmetek, hogy én a' volt ministerek alatt ki maradtam a' Parlamentum gyülléseiből, kiváltképen azért, mivel semmit sem mivelhettem a' nemzeti szabadság dolgában. Most pedig ismét el kezdtem a' Parlamentum gyülléseit látogatni, olly végből, hogy ellene szegezhessem magamat az új háborúnak, melly szinte olly ártalmas volna hazánk constitutiójára nézve, mint az előbbesi háború. — Azal akarják a' Publicumot némellyek el áltatni, hogy

én szunnyadozó szemekkel nézek Frantzia Ország rettentő nagyobbitására, azon okból, mivel semmit sem lehet attól tartanunk. — Igen különös vád ez. Miért ellenzettem én a' Frantzia Ország ellen viselt háborút? Azért, mivel alkalmazottágot szolgáltatunk avval a' Frantzia Ország hatalmának öregbedésére. — Miért sürgettem a' békességet mindenkör? mivel a' háborúnak folytatása szüntelen nagyította a' köz terhet. — Fr. Orzágnak hatalmát, a' melly másként is igen nagy, még jobban nevelné az új háború. — A' mi belső dolgainkat illeti, nékem a' jelenvaló miniszterek alatt is kevés reménylégem van a' nemzeti szabadság helyre állításához. Az illy környülállások közt egyebet nem mivelhetünk, hanem hogy annak további megkisebbitését, a' mennyire lehet, ne engedjük. Még a' könyvnyomtató sajtóknak sints most annyi szabadságok, mint vólt ennekelőtte, és a' mostani kórmányozok ellen senki se mondhattya a' maga értelmét szabadon ki. — S ekan azt hempelyítik eiünkbe, hogy más Europai Birodalmakban szorosabb határok közzé ván a' könyvnyomtató sajtóknak szabadsága rekesztve mint nállunk; meg lehet; *de nekünk azt kell meg gondolnunk, hogy mi Anglusok vagyunk.*

Török Birodalom.

A' Moldvai nemességhez, az oda való Görög papsághoz és lakosokhoz egy olly foglalatu *Fir-mánt* avagy parantsolatot küldött nem régiben a' Fényes Porta, mellyben eddig való hivlégeket ditsiri, azon tartomány jövendőbéli adaját meghatározza, és az új hospodarnak, avagy vajdának uralkodását hét esztendőre terjeszti ki. —

Paswan Oglu Widdini Basa nagy hivléggel láttatik a' Fényes Porta ellen viseltetni, a' mennyiben minden parantsolatit a' leg utolsó pontig

bé tellyesíteni kívánnya. A' Franczia első Con-
sul is munkás lehetett benne, hogy ez a' sok
esztendőkig sok nyughatatlanságot 's bajt okozott
Basa le tsendesedett, 's vele együtt a' több ötet
követő pártos Muzulmannok is le tsendesedtek,
az Európai Török Országban volt sok haramják
széllyel oszlottak.

A' Konstantinápolyi leg újabb tudósítások
szerént, már egynehány Frantzia és Anglus ha-
jok mentenek a' Dardanellákon keresztül a' Fe-
kete Tengerbe, 's onnan az Orosz Birodalombé-
li kikötő helyekbe a' kereskedés végett, a' melly
igen nagy hasznára fog ennekutánna ennek az
utólfőbb Birodalomnak szolgálni. Sok ideig zár-
va tartatott ez a' tengeri út az Európai kereske-
dő nemzetek előtt.

Elegyes Dolgok.

A' szelcsen kiterjett Orosz Birodalombéli Consti-
tutiónak egyik fundamentomos cikkelye az, hogy
minden különböző vallású házasoknak gyerme-
keik a' nem eggyesült Görög vallásban neveltes-
senek fel. — Baró Hogguer, a' Batava Respubli-
kának Petersburgi Császári udvarnál volt követje
I. Sándor Császártól engedelmet nyert arra, hogy
az ő Orosz születésű és vallású feleségének nem
régiben szült férfi magzattya, a' Reformátava val-
lásban neveltetődjön fel. — A' Chinai Császár-
nak esztendei jövedelme 30 millio font sterlingre
(30 millió forintra) tétetődik. — A' Wallisi
Kir. herczegnek, az az, az Angliai Korona örökös-
nek, 10 olly kézzel írott régi könyvet küldött a'
Nápolyi Király ajándékba, mellyek a' föld alá
süllyedt Herkulánium városa omladványai közt
találtattak. Ez a' tudományokat és tudósokat
kedvellő Kir. herczeg több esztendőktől fogva

olly tudósokat tart maga költségén Nápoly városában, a' kik azon 17 századoknál régibb könyveknek le másolásokban fáradoznak. — A' Valésia és Piemont közt fekvő *Simplon* nevű nagy hegynek tetején épült hospitiumban, avagy vendég házban már három szerzetes papok laknak olyanok, a' kik az utasokra gondot viselnek. — A' Fels. Auszriai Házhoz tartozó *Bukovinában* gazdag arany és ezüst termő erek találtattak fel, mellyeknek dolgoztatására egy Urbán nevű hires Bécsi mineralogus küldetett. — Hollandiai Admiralis de Winter békeességet kötött a' Tunisi Deyjal, a' kinek, akkor mingyárt 80000 piaftert, 120 hordó puska port, és sok hajóhoz való készületeket fizetett a' Batava Respublika; e' mellett 7 ezer piaftert köteles annak esztendőnként fizetni. — A' Fels. Madritti és Florentziai Királyi familiának örök emlékezetére egy olly emlékezet oszlopot emelt a' Barcellónai polgárság, mellynek herczeg de la Pace tette le első fundamentom követ. — Ama hires Medicéi Vénus, a' Florentzia ritkaságoknak fejedelme, minden órán Párisba toppan. Ezt az igen nevezetes fejer márványkőből tsinált remek munkát, K. U. születése előtt 300 esztendővel, egy *Praxiteles* nevű hires Görög Országi képfaragó készítette, mellyet néhány századokkal ennekelötte, a' tudományokat és szép mesterlégeket nemcsak nagyon kedvellő, hanem tellyes tehetségek szerént is gyarapító Medicis házból származott Florentziai nagy herczegek nagy árron szerzettenek meg magoknak. — A' Frantziáknak Toskánai N. herczegségben lett első bé ütéseknek alkalmatosságával, ez a' remek munka Siciliába vitetett által, hanem most csak ugyan kezekbe botsátatott.